

Nilay Vardar: Kayseri’de Rum ve Ermeniler’den Neler Ayakta Kaldı?

Posted on 23/02/2016

19. yüzyıl sonunda nüfusunun üçte birini gayrimüslimlerin oluşturduğu Kayseri’de bugün müslümanlaştırılmış Ermenilerin dışında kentte kendini Ermeni olarak tanıtan sadece bir kişi yaşıyor. Aradan geçen sürede kentin Rum ve Ermeni nüfusu yok edilse de gayrimüslimlere ait tarihi yapılarından hala direnenler var. Üstelik sistematik definecilik, yağmacılık, su baskınları vb gibi dış tehditlere rağmen...

İşte Hrant Dink Vakfı, hala direnen bu yapıların korunarak, restore edilerek geleceğe taşınması için “Ermeni ve Rum Kültür Varlıklarıyla Kayseri” isimli bir kitap hazırladı. Bu kitap, Hrant Dink Vakfı’nın “Anadolu’nun Çok Kültürlü Mirasını Ortaya Çıkarmak ve Savunmak” projesinin ilk saha çalışması.

Proje kapsamında ilk olarak “Anadolu’nun Çok Kültürlü Mirası Haritası” oluşturuldu. Bu kapsamda Ermeni, Rum, Süryani ve Yahudilerin ihtiyaçlarını karşılayan kilise, sinagog, manastır, şapel, okul yetimhane gibi 9250 yapının envanteri çıkarıldı.

181 yapı yerinde tespit edildi

Ardından ilk saha araştırması için 19. yüzyılda nüfusunun üçte biri gayrimüslimlerden oluşan, birçok gayrimüslim yapısı olmasına rağmen tarihi az bilinen bir kent olan Kayseri seçildi. İlk olarak bölgede yapılan saha çalışmasında Rum ve Ermeni yapıları ziyaret edildi. Hrant Dink Vakfı’ndan Zeynep Oğuz, varolan 377 yapıdan sadece 181’ini yerinde tespit edebildiklerini söyledi. 208’sinin fiziksel izlerine rastlanılmamış. Tespit edilen 181 yapıdan

113'ü Ermeni 68'i Rumlara ait.

Miras toplumsal belleğin çabaları ile korunur

Oğuz, yaptıkları bu tespitin 2015'in bir fotoğrafı olduğunu ancak hızla artan tahribat nedeniyle iki yıla kadar bu yapılardan ne kadarının ayakta kalacağını ise muamma olduğuna dikkat çekti. "Kayseri'nin tarihi çok zengin olmasına rağmen tarihine dair çok az kaynak bulunuyor. Bu konuda resmi envanterin artması gerekiyor. Üniversitelerin, müzelerin gayrimüslimlerin bu kentin ayrılmaz bir parçası olduğuna dair bir söylem geliştirmeleri gerekiyor. Miras ancak yerel halkın, toplumsal belleğinin çabaları ile korunabilir. Bu konuda da kamuya çok iş düşüyor."

18 yapı acilen korumaya alınmalı

Kültürel Mirası Koruma Derneği'nden Banu Pekol, tespit ettikleri yapılar arasından mimari değeri ve kaybolma riski yüksek 18 yapının envanterini çıkararak risklere yönelik öneriler getirdiklerini aktardı. "Bu yapıların hepsi tescilli. Ancak tescilli olmaları korundukları anlamına gelmiyor. Bu yapılar korunmazsa yok olacak. Yangın, su baskını, vandalizm gibi tehditlerle karşı karşıyalar. Anadolu'da çok yaygın olan definecilik de çok yaygın. Hepsi başıboş bırakılmış, kilitleri bile yok. Herkes rahatça girip çıkabiliyor. Her yer kazılıyor, çok ciddi hasarlar var."

Define yerin altında değil, üstünde

Zeynep Oğuz "Biz bu çalışmayı yerel halkın katkısı sayesinde yaptık. Amacımız da onlara defineenin yerin altında değil, üstünde olduğunu gösterebilmek" diye ekledi. "Ermeni ve Rum Kültür Varlıklarıyla Kayseri" kitabı üç bölümden oluşuyor. İlk bölümde kentin tarihine dair

makaleler, ikinci bölümde Rum ve Ermeni yapıların fotoğraflarıyla birlikte envanteri, üçüncü bölümde ise Kültürel Mirası Koruma Derneği'nin hazırladığı acil olarak korumaya alınması gereken 18 yapının risk analizi yer alıyor.

Kitabı Hrant Dink Vakfı'nda ücretsiz olarak edinebilirsiniz. (NV)

Kaynak: bianet.org